

ทัศนคติ ความรู้ และประสบการณ์ เกี่ยวกับงานวิจัยของ พยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล

จूरินทร เป็นสุข วท.ม. (จิตวิทยา)^{1*}

คุษฎี ดวงมณี วท.ม. (จิตวิทยา)²

อัญชลี บุญญฤทธิพงษ์ พ.บ. ว.ว. โลกิตวิทยา³

บุษบา วิริยะสิริเวช พ.บ., ว.ว. สถิติศาสตร์-นรีเวชวิทยา⁴

เมษันท์ ปรมาริกุล พ.บ. ว.ว. ศัลยศาสตร์ออร์โธปิดิกส์⁵

ลัสกร สงวนติกุล ท.บ.⁶

พัชรา วิศลติกล ภ.บ.⁷

สุจิตรา ตันทวณิข วท.ม. (พยาบาลวิชาชีพ)⁸

¹ฝ่ายการพยาบาล ²งานป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ ³ภาควิชาอายุรศาสตร์ ⁴ภาควิชาสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา ⁵ภาควิชาออร์โธปิดิกส์ ⁶ฝ่ายพันธุกรรม

⁷ภาควิชาเภสัชกรรม ⁸ภาควิชาพยาบาลวิทยากายวิภาค

* ผู้ติดต่อ, อีเมลล์: jurin@vajira.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาทัศนคติ ความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับงานวิจัย รวมทั้งอุปสรรคและปัจจัยส่งเสริมต่อการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ ในคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล

วิธีดำเนินการวิจัย: การวิจัยเชิงพรรณนา โดยกลุ่มประชากรเป็นพยาบาลวิชาชีพในคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล จำนวน 800 คน เกณฑ์คัดเข้าคือ พยาบาลวิชาชีพทุกระดับทั้งในตำแหน่งข้าราชการ และพนักงานมหาวิทยาลัย เกณฑ์คัดออก คือ บุคลากรที่อยู่ระหว่างการลาป่วย ลาพักผ่อน ลาคลอด ลาศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ เก็บข้อมูล ณ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช ระหว่างวันที่ 10 – 20 กรกฎาคม 2556 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ และ Chi-square

ผลการวิจัย : อายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 37.2 ปี โดยส่วนใหญ่มีเป้าหมายในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพหน่วยงาน และเพื่อการเลื่อนขั้นเงินเดือน ร้อยละ 70.8 และ 40.6 ตามลำดับ พยาบาลส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมการทำวิจัยแต่สามารถทำได้หากมีผู้ช่วยเหลือแนะนำ ร้อยละ 73.2 ไม่เคยทำงานวิจัยมาก่อน มีเพียงร้อยละ 7.9 ที่เคยเป็นผู้วิจัยหลัก อุปสรรคที่สำคัญคือไม่มีเวลาและภาระงานมากเกินไป ร้อยละ 74.6 ขาดแรงจูงใจ ร้อยละ 62.4 พยาบาลส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือในการทำวิจัยในด้านสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลและการเขียนบทความเป็นภาษาอังกฤษ ปัจจัยที่จะเพิ่มผลงานวิจัย ได้แก่ การให้ช่วงเวลาหยุดเพื่อทำงานวิจัยโดยไม่ถือเป็นวันลาและทุนสำหรับทำวิจัย

สรุป: พยาบาลกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้แต่ขาดประสบการณ์ในการทำวิจัย ต้องการความช่วยเหลือด้านสถิติ และวิเคราะห์ข้อมูล อุปสรรคที่สำคัญ คือเวลาและภาระงาน

Attitude, knowledge, and Experience of Research work of the Professional Nurses in Faculty of Medicine Vajira Hospital

Jurin Pensook MSc^{1*}

Dussadee Duangmanee MSc²

Anchalee Boonyaritipong MD³

Budsaba Wiriyasirivaj MD⁴

Mason Porramatikul MD⁵

Lassakorn Sanguandikul DDS⁶

Patchara Visondilok BSc (Pharm)⁷

Sujitra Tanvanich MSc (Pathobiology)⁸

¹Department of Nursing ²Infection Control Division ³Department of Medicine ⁴Department of Obstetrics and Gynecology

⁵Department of Orthopedic Surgery ⁶Department of Dental ⁷Department of Pharmacy ⁸Department of Anatomical Pathology.

Faculty of Medicine Vajira Hospital, Navamindradhiraj University

* Corresponding author, e-mail address: jurin@vajira.ac.th

Abstract

Objectives: To study the attitude, knowledge, and experience of the professional nurses working in Faculty of Medicine Vajira Hospital. Obstacles to do research work and supports needed from the faculty were also investigated

Methods: The descriptive research was designed to study all professional nurses who was working in Faculty of Medicine Vajira Hospital during July 10 – 20, 2013. Characteristics of the subjects, their attitude, knowledge, experience, obstacles and supports relevant to conducting a research were collected by self-answering questionnaires constructed by the research group. The data was analyzed by percentage, frequency and chi-square test.

Results: Eight hundred professional nurses were enrolled in this study. Approximately 44.2% were of operational level while 36.4% were of expert level. More than 54% had been working for more than 10 years. The mean age was 37.2 years. Quality improvement of the work unit was the main objective to do research (70.6%), followed by career-path promotion (40.8%). Only Minority (31.6%) had ever had training in research methodology course. Nearly two-thirds (63.5%) felt confident to conduct research with some support from research mentors. Nearly three-fourths (73.2%) had never conducted any research. Only 14.2 % had published articles as first author. Inadequate time or too much workload was the main obstacle to do research work (74.6%). The most common support needed was assistance in statistical analysis and English literacy writing (75.4% and 74.2%, respectively). The factors that support the increase of research included sabbatical leave and grants.

Conclusion: Most professional nurses conducted a research for the requirement to improve quality of work unit or for a career-path promotion. Although less than one-half had a formal research knowledge from training, nearly two-thirds felt confident to conduct research with some support from research mentors. A small minority had experience or involved in the research.

Keywords: attitude, knowledge, experience, professional nurses

บทนำ

บทบาทของมหาวิทยาลัย ได้แก่ ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตผลิตบุคลากร เพื่อพัฒนาประเทศ รวมทั้งการผลิตงานวิจัยที่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่ชุมชนและประเทศชาติ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราชิต มีพันธกิจด้านการสร้างองค์ความรู้และงานวิจัย ซึ่งที่ผ่านมาได้มีผลงานตีพิมพ์ทั้งในวารสารระดับชาติ และนานาชาติ แต่กลับพบว่า ผลงานวิจัยของพยาบาลวิชาชีพในคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาลยังมีน้อยมาก จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล ในปีพ.ศ. 2553, 2554 และ 2555 มีโครงการวิจัยของพยาบาล ที่ได้รับการรับรอง 12, 6 และ 6 โครงการตามลำดับ¹⁻³ และได้รับการตีพิมพ์เพียง 1, 2 และ 3 เรื่องตามลำดับ⁴⁻⁶ การศึกษาโดย ประณีต ส่งวัฒนา⁷ พบว่า งานวิทยานิพนธ์ทางการพยาบาลของคณะพยาบาลศาสตร์ในมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลานครินทร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 – 2548 มีจำนวน 984 เรื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า งานวิจัยทางการพยาบาลมีความสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้ การพัฒนาการศึกษา การปฏิบัติการพยาบาลและพัฒนาวิชาชีพ ตลอดจนพัฒนาสุขภาพของประชาชน ดังนั้น พยาบาลจึงจำเป็นต้องทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง⁷ งานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติ ความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับงานวิจัย รวมทั้งอุปสรรคและความต้องการความช่วยเหลือในการทำวิจัย ตลอดจนปัจจัยที่จะทำให้มีงานวิจัยเพิ่มขึ้นของพยาบาลวิชาชีพในคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล เพื่อนำมาวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาให้คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาลมีงานวิจัยในกลุ่มพยาบาลวิชาชีพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์หลัก เพื่อศึกษา ทัศนคติ ความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับงานวิจัย ของพยาบาลวิชาชีพในคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล และวัตถุประสงค์รองคือ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค ปัจจัยเกื้อหนุนที่จะส่งเสริมการทำวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มุ่งศึกษา

ทัศนคติ ความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับงานวิจัยของพยาบาลวิชาชีพในคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล กลุ่มประชากรเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล ในปี พ.ศ. 2556 จำนวน 800 คน นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ เกณฑ์คัดเข้า คือพยาบาลวิชาชีพทุกระดับ ทั้งในตำแหน่งข้าราชการ และพนักงานมหาวิทยาลัยทุกคนในปี พ.ศ. 2556 ที่ยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย เกณฑ์คัดออก คือพยาบาลวิชาชีพที่อยู่ระหว่างการลาป่วย ลาพักผ่อน ลาคลอด ลาศึกษาต่อทั้งใน และต่างประเทศ ที่ไม่ได้ปฏิบัติงานในช่วงเวลาเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 10 – 20 กรกฎาคม 2556

นิยามตัวแปร

พยาบาลวิชาชีพ หมายถึง พยาบาลวิชาชีพทุกระดับ ทั้งในตำแหน่งข้าราชการ และพนักงานมหาวิทยาลัย

ทัศนคติเกี่ยวกับงานวิจัย หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานวิจัย ได้แก่ เป้าหมายหรือเหตุผลในการทำวิจัย การอยากทำงานวิจัย

ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัย หมายถึง การรับรู้ด้านความรู้ ได้แก่ การประเมินตนเองว่ามีความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยหรือไม่ และการได้รับการอบรมในด้านการทำวิจัยและการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยในคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล

ประสบการณ์ในการทำงานวิจัย หมายถึง การเป็นผู้วิจัยหลัก ผู้วิจัยร่วม หรือเป็นที่ปรึกษาในการทำวิจัย และการมีผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์

ปัญหาอุปสรรคในการทำงานวิจัย หมายถึง อุปสรรคจากปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ การไม่มีเวลา ไม่รู้ขั้นตอนของการทำวิจัย แรงจูงใจ และปัจจัยสนับสนุนด้านทุน ระบบการค้นหาข้อมูล ที่ปรึกษาหรือผู้ช่วยในการทำวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 7 ข้อ ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามด้านทัศนคติ ความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับงานวิจัย

จำนวน 16 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (check list) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน โดยให้ 1 คะแนนสำหรับทุกคำตอบทุกข้อ และแต่ละข้อตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ โดย แบบสอบถามได้ถูกสร้างขึ้นโดยคณะผู้วิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเนื้อหาจากตำรา เอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดโครงสร้าง และขอบเขตของเนื้อหาของแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรและวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำมาสร้างแบบสอบถามให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์
3. นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา ความชัดเจนของภาษา ความเที่ยงตรงในเนื้อหาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะทดลองใช้
4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่าง ที่โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ จำนวน 30 คน
5. ปรับปรุงแบบสอบถาม และให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงในเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามอีกครั้ง และนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

ขั้นตอนการดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยจัดทำโครงการวิจัยเสนอคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย ฝ่ายส่งเสริมการวิจัย คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล หลังได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการแล้ว คณะผู้วิจัยจัดทำหนังสือถึงฝ่ายการพยาบาล เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากพยาบาลวิชาชีพ จากนั้นได้จัดส่งเอกสารชี้แจงข้อมูล เอกสารขอความยินยอมในการตอบแบบสอบถาม และแบบสอบถามแก่พยาบาลวิชาชีพโดยให้เวลาทำแบบสอบถาม 3 วัน เมื่อครบกำหนดจึงเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม บันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสถิติสำเร็จรูป IBM SPSS (version 22) USA, License code 4b76d2b6dd890444fa 22 Faculty of Medicine Vajira

Hospital คำนวณค่าสถิติพื้นฐานใช้ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ส่วนปัจจัยที่สัมพันธ์กับความคิดเห็นที่อยากทำวิจัยในอนาคต ใช้สถิติ Chi-square

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างคือ พยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาลจำนวน 800 ราย ตอบแบบสอบถาม 762 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.3 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 98.6 อายุเฉลี่ย 37.2 ปี ระยะเวลาทำงานที่คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาลส่วนใหญ่มากกว่า 10 ปี ร้อยละ 54.1 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี โท และเอก ร้อยละ 83.5, 16.1 และ 0.4 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วย ร้อยละ 53.9 รองลงมา คือหออภิบาลผู้ป่วย และห้องผ่าตัด ร้อยละ 16.4 และ 10.5 ตามลำดับ เป็นข้าราชการและพนักงานมหาวิทยาลัย ร้อยละ 60.6 และ 38.1 เป็นพยาบาลปฏิบัติการและชำนาญการ ร้อยละ 44.2 และ 36.4

ส่วนที่ 2 ทักษะ ความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับงานวิจัย

พยาบาลส่วนใหญ่มีเป้าหมายในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพหน่วยงาน ร้อยละ 70.6 รองลงมาคือ เพื่อการเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือตำแหน่ง (ร้อยละ 40.8) เพื่อช่วยเหลือบุคคลอื่น (ร้อยละ 18.8) ชอบทำวิจัยหรือหาคำตอบหรือสร้างนวัตกรรม (ร้อยละ 14.8) ถูกบังคับ (ร้อยละ 13.6) และประกอบการศึกษา (ร้อยละ 7.7)

พยาบาลร้อยละ 68.4 ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการทำวิจัย มีเพียงร้อยละ 31.6 ที่เคยได้รับการอบรม ในจำนวนนี้ ร้อยละ 77.2 เป็นการอบรมระยะสั้นไม่เกิน 1 สัปดาห์ พยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ 63.5 สามารถทำวิจัยเองได้แต่ต้องการผู้ช่วยเหลือแนะนำ และร้อยละ 17.9 สามารถเป็นที่ปรึกษางานวิจัยได้

พยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ 73.2 ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำงานวิจัย ร้อยละ 7.9 เคยเป็นผู้วิจัยหลัก และร้อยละ 5.8 เคยเป็นผู้ร่วมวิจัย พยาบาลร้อยละ 14.2 มีผลงานตีพิมพ์โดยเป็นผู้นิพนธ์อันดับแรก และร้อยละ 20.6 เป็นผู้ร่วมนิพนธ์ (ตารางที่ 2)

Table 1:

การรับรู้ความรู้ในการทำวิจัย

การรับรู้	จำนวน	ร้อยละ
การอบรมวิจัย (n = 762)		
ไม่เคยอบรม	521	68.4
เคยอบรม	241	31.6
ระยะเวลาในการอบรม (n = 241)		
ระยะสั้น (<1 สัปดาห์)	186	77.2
ระยะกลาง (8 วัน – 6 เดือน)	35	14.5
ระยะยาว (>6 เดือน)	20	8.3
การรับรู้ความรู้ในการทำวิจัย (n = 762)		
ทำไม่ได้	198	26.0
สามารถทำเองได้	80	10.5
ทำได้แต่ต้องการผู้แนะนำ	484	63.5
การเป็นที่ปรึกษาในการทำวิจัย (n = 762)		
ไม่ได้	626	82.1
ได้สำหรับบุคคลทุกระดับ	136	17.9
เป้าหมายในการทำวิจัย (n = 762)		
เพื่อพัฒนาคุณภาพของหน่วยงาน	538	70.6
เพื่อการเลื่อนขั้นเงินเดือน/ตำแหน่ง	311	40.8

Table 2:

ประสบการณ์ในการทำวิจัย

ประสบการณ์	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการทำวิจัย (n = 762)		
ไม่เคยทำวิจัย	558	73.2
เคยเป็นผู้วิจัยหลัก	60	7.9
เคยเป็นผู้ร่วมวิจัย	44	5.8
เคยเป็นที่ปรึกษา	69	9.0
อื่น ๆ เช่น ผู้ประสานงาน	31	4.1
การตีพิมพ์ผลงานวิจัย (n = 204)		
ไม่มีผลงานตีพิมพ์	133	65.2
มีผลงานตีพิมพ์ (ผู้นิพนธ์อันดับแรก)	29	14.2
มีผลงานตีพิมพ์ (ผู้ร่วมนิพนธ์)	42	20.6

สำหรับอุปสรรคที่สำคัญในการทำวิจัย คือ พยาบาลส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.6 ไม่มีเวลาหรือมีภาระงานมากเกินไป รองลงมาคือขาดแรงจูงใจร้อยละ 62.4 ขั้นตอนการทำวิจัยยุ่งยากร้อยละ 57.2 ไม่รู้ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยร้อยละ 47.8 ไม่รู้ว่าจะทำเรื่องใดร้อยละ 42.2 และไม่มีที่ปรึกษาในการทำวิจัยร้อยละ 40.4 สำหรับอุปสรรคอื่น ๆ ดังตารางที่ 3

พยาบาลส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือด้านสถิติและวิเคราะห์ข้อมูล ร้อยละ 75.4 รองลงมาคือการเขียนบทความเป็นภาษาอังกฤษ ร้อยละ 74.2 และการเขียนโครงร่างการวิจัย ร้อยละ 60.8 ตามลำดับ สำหรับความต้องการ

ความช่วยเหลือในการทำวิจัยอื่น ๆ เป็นดังตารางที่ 4

ปัจจัยที่ต้องการเพื่อส่งเสริมให้การทำวิจัยเพิ่มขึ้นในคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล 5 อันดับแรก ได้แก่ การมีช่วงเวลาหยุดเพื่อทำงานวิจัยโดยไม่ถือเป็นวันลา ร้อยละ 34.0 มีทุนสำหรับทำวิจัยอย่างเพียงพอ ร้อยละ 24.0 มีหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัย เช่น นักชีวสถิติ ร้อยละ 16.5 มีผู้ช่วยเขียนโครงร่างการวิจัย ร้อยละ 14.0 และงานวิจัยมีส่วนในการประเมินผลงาน หรือภาระงาน ร้อยละ 12.4 ดังตารางที่ 5

Table 3:

อุปสรรคในการทำวิจัย

อุปสรรค	จำนวน (n = 762)	ร้อยละ
ไม่มีเวลา/ภาระงานมากเกินไป	562	74.6
ไม่รู้ขั้นตอนในการทำวิจัย	360	47.8
ไม่มีที่ปรึกษา	304	40.4
ขาดแหล่งข้อมูลทำวิจัย	237	31.5
ขาดแรงจูงใจ	444	62.4
ขาดการสนับสนุนทางห้องปฏิบัติการ	152	20.2
เงินทุนสำหรับทำวิจัยไม่พอ	292	38.8
ขั้นตอนการทำยุ่งยาก	431	57.2
ไม่ได้รับการสนับสนุนจากหัวหน้าหน่วยงาน	92	12.9
ไม่รู้ว่าจะทำเรื่องใด	318	42.2
ไม่ชอบ/ไม่อยากทำ/ไม่เห็นประโยชน์	129	17.1

Table 4:

ความต้องการความช่วยเหลือในการทำวิจัย

ความต้องการความช่วยเหลือในการทำวิจัย	จำนวน (n = 762)	ร้อยละ
สถิติ/วิเคราะห์ข้อมูล	570	75.4
การเขียนบทความเป็นภาษาอังกฤษ	562	74.2
เขียนโครงร่างการวิจัย	460	60.8
การเก็บข้อมูล	418	55.3
การเขียนผลงานวิจัยเพื่อตีพิมพ์	374	49.4
สืบค้นเอกสารเพื่อทบทวนวรรณกรรม	355	47.0
หาหัวเรื่องการวิจัย	353	46.6
ต้องการที่ปรึกษา	23	6.2

Table 5:

ปัจจัยที่ต้องการเพื่อส่งเสริมให้การทำวิจัยเพิ่มขึ้น

ปัจจัยที่ต้องการเพื่อให้มีการเพิ่มขึ้นของงานวิจัย	จำนวน (n = 762)	ร้อยละ
มีช่วงเวลาหยุดโดยไม่ถือเป็นวันลา	206	34.0
มีทุนสำหรับทำวิจัยอย่างเพียงพอ	151	24.0
มีหน่วยงานสนับสนุนการทำวิจัย/นักสถิติ	101	16.5
มีผู้ช่วยเขียนโครงการวิจัย	74	14.0
งานวิจัยมีส่วนในการประเมินผลงาน / ภาระงาน	71	12.4
มีค่าตอบแทนเมื่อผลงานวิจัยได้รับการตีพิมพ์	31	5.7
มีฐานข้อมูลในการค้นคว้างานวิจัยเพียงพอ	50	5.6
พันธกิจด้านเวชศาสตร์เขตเมือง	19	5.2
ระบบสารสนเทศข้อมูลผู้ป่วยที่เอื้อต่อการวิจัย	18	3.4

ความต้องการที่จะทำงานวิจัยใน 1 - 2 ปี ชำรงหน้า โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 50.4 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 28.5 ไม่อยากทำเพียงร้อยละ 20.5 อยากทำ สำหรับผลของการเปลี่ยนสถานะจากวิทยาลัยแพทยศาสตร์เป็นคณะแพทยศาสตร์ มีผลให้อยากทำวิจัยมากขึ้นหรือไม่ ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่แน่ใจ ร้อยละ 49.0 ไม่ใช่ ร้อยละ 38.5 และใช่ ร้อยละ 11.7

ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการทำวิจัยของพยาบาลวิชาชีพในภาคหน้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ ความรู้ด้านงานวิจัย การได้รับการอบรมด้านวิจัย อายุ และการไม่มีภาระด้านบริหาร โดยพยาบาลวิชาชีพที่ประเมินว่าทำงานวิจัยได้แต่ต้องมีผู้ช่วยเหลืออยากทำงานวิจัยใน 1 - 2 ปี ร้อยละ 60.6 ทำวิจัยไม่ได้แต่อยากทำ ร้อยละ 29.7 ทำวิจัยได้เองและอยากทำ ร้อยละ 9.7 ผู้ที่ได้รับการอบรมอยากทำวิจัย ร้อยละ 45.5 ผู้ที่ไม่ได้รับการอบรมอยากทำวิจัยร้อยละ 54.5 ในด้านอายุ พยาบาลวิชาชีพที่อายุน้อยอยากทำงานวิจัยมากกว่ากลุ่มที่อายุมาก พยาบาลปฏิบัติการและชำนาญการ ต้องการทำวิจัยร้อยละ 40.7 และ 39.3 ตามลำดับ พยาบาลวิชาชีพที่ไม่มีภาระด้านงานบริหารอยากทำงานวิจัยร้อยละ 80 ตรงข้ามกับผู้ที่ไม่มีภาระด้านบริหารเพียงร้อยละ 20 (ตารางที่ 6)

วิจารณ์

พยาบาลวิชาชีพในคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาลส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยจำนวนน้อย โดยเคย

เป็นผู้ทำวิจัย หรือ และผู้ร่วมวิจัยเพียงร้อยละ 13.7 ซึ่งต่ำกว่าบุคลากรทางการแพทย์สายอื่น ดังงานวิจัยของจิตโสมนัส สุพร และคณะ⁸ ที่ศึกษาในบุคลากรทางการแพทย์สายสนับสนุน พบมีการทำวิจัยหรือ และผู้ร่วมวิจัยถึง ร้อยละ 42 และจากการศึกษาของ สิริลักษณ์ กาญจนบัตร และคณะ⁹ ที่ศึกษาในอาจารย์แพทย์ พบได้ถึงร้อยละ 86 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากพยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 83.5) ทำให้ไม่มีประสบการณ์ในการทำวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรา เปรมปราณี¹⁰ พบว่าพยาบาลวิชาชีพระดับการศึกษาปริญญาโท มีโอกาสที่ทำให้มีการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยสูงกว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีถึง 4.64 เท่า เนื่องจากการศึกษาระดับปริญญาโท ทำให้เกิดการพัฒนาความรู้พื้นฐาน พัฒนาความสามารถ ทักษะ ทักษะคิด เป็นการพัฒนากระบวนการคิด ให้มีความสามารถในการทำวิจัย และสาเหตุอีกประการหนึ่งดังรายงานวิจัยเชิงคุณภาพ: การเรียนรู้จากงานประจำของ โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และประชาธิป กะทา ว่าระบบการวิจัยในปัจจุบันทำให้คนทั่วไปไม่กล้าทำวิจัย โดยสร้างเหตุที่ก่อให้เกิดความเข้าใจโดยทั่วไปว่า งานวิจัยเป็นเรื่องยุ่งยาก เป็นเรื่องใหญ่ ที่สำคัญการทำงานวิจัยเป็นเรื่องของผู้เชี่ยวชาญไม่ใช่เรื่องของคนทั่วไป¹¹

ด้านทัศนคติของพยาบาลวิชาชีพต่องานวิจัย พบว่าต้องการทำงานวิจัยเพียงร้อยละ 20.5 ใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ จิตโสมนัส สุพร⁸ ที่พบว่าบุคลากรทางการแพทย์

Table 6:

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความต้องการที่อยากทำวิจัยในอนาคต

ปัจจัย	จำนวน	ร้อยละ	p-value
อายุ (ปี) (n ^b = 145)			0.03 ^a
≥ 30	44	30.3	
31-40	34	23.5	
41-50	37	25.5	
51-60	30	20.7	
การรับรู้ความรู้การทำวิจัย (n = 155)			<0.001 ^a
ทำวิจัยไม่ได้	46	29.7	
ทำวิจัยได้แต่ต้องมีผู้ช่วยเหลือ	94	60.6	
ทำวิจัยได้เอง	15	9.7	
ตำแหน่งงาน (n = 140)			<0.001 ^a
ผู้บริหาร	28	20.0	
พยาบาลชำนาญการ	55	39.3	
พยาบาลปฏิบัติการ	57	40.7	
การอบรมด้านวิจัย (n = 155)			<0.001 ^a
ไม่เคย	84	54.5	
เคย	71	45.5	

^aPearson Chi-square

^bn ในบางปัจจัยไม่เท่ากันเนื่องจากบุคลากรให้ข้อมูลไม่ครบ

สายสนับสนุน ต้องการทำวิจัยร้อยละ 30.2 แต่แตกต่างจากการศึกษาของ สิริลักษณ์ กาญจนบัตร⁹ พบว่า อาจารย์แพทย์ มีความคิดต้องการทำงานวิจัยถึงร้อยละ 67.2 จากข้อมูลข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า บริบทในการทำงานที่คล้ายคลึงกันในกลุ่มพยาบาลวิชาชีพและกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์สายสนับสนุนอื่น มีความแตกต่างกับกลุ่มอาจารย์แพทย์ ที่งานวิจัยมีความจำเป็นในการเรียนการสอน และการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ

ด้านเป้าหมายในการทำงานวิจัย พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพของหน่วยงาน ร้อยละ 70.6 รองลงมาคือเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือตำแหน่ง ร้อยละ 40.8 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จิตโสมนัส สุพร⁸ ซึ่งบุคลากรทางการแพทย์สายสนับสนุน มีเป้าหมายในการทำงานวิจัยส่วนใหญ่เพื่อพัฒนาคุณภาพของหน่วยงานหรือทำตามตัวชี้วัด ร้อยละ 66.4 และเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือเพื่อ

ตำแหน่งวิชาการ ร้อยละ 60.8 และแตกต่างจากการศึกษาของของ สิริลักษณ์ กาญจนบัตร⁹ ที่พบว่า อาจารย์แพทย์ มีเป้าหมายในการทำวิจัยเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือตำแหน่งทางวิชาการ ร้อยละ 69.2 รองลงไปคือเพื่อพัฒนาคุณภาพของหน่วยงานร้อยละ 41.3 แต่ยังคงความคล้ายคลึงของเป้าหมายหลักและรอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า บุคลากรในองค์กรเห็นถึงความสำคัญและคุณค่างานวิจัยที่จะทำให้ตนเองมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพและพัฒนาหน่วยงานควบคู่กันไป สอดคล้องกับ ประเวศ วะสี นิยาม การวิจัยไว้ว่า เป็นกระบวนการแห่งสติของสังคม เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อตนเอง เป็นทางแห่งการพัฒนาคน องค์กร ชุมชนและสังคม หรือเป็นทางแห่งการเปลี่ยนแปลงโลกให้ดีขึ้น เกิดพลังสร้างสรรค์อันมหาศาล¹²

ด้านประสบการณ์การอบรมเกี่ยวกับการทำวิจัย พบว่าพยาบาลวิชาชีพเคยได้รับการอบรมเพียงร้อยละ 31.6 ซึ่ง

ต่ำกว่าบุคลากรทางการแพทย์สายสนับสนุนที่ได้อบรมร้อยละ 42.7° และสายอาจารย์แพทย์ร้อยละ 80.4° โดยส่วนใหญ่เป็นการอบรมระยะสั้นน้อยกว่า 1 สัปดาห์ ดังนั้น เพื่อให้บุคลากรมีประสบการณ์ด้านงานวิจัยควรให้มีการอบรมที่ใช้ระยะเวลามากกว่านี้ และติดตามผู้เข้าอบรมจนสามารถผลิตงานวิจัยได้ด้วยตนเอง ซึ่งอาจเป็นแรงจูงใจและความภาคภูมิใจทำให้มีความต้องการอยากทำวิจัยต่อไป

สำหรับอุปสรรคในการทำวิจัยของพยาบาลวิชาชีพพบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีเวลาหรือภาระงานมากเกินไป ร้อยละ 74.6 รองลงมาคือ ขาดแรงจูงใจร้อยละ 62.4 ขึ้นตอนวิจัยยุ่งยากไม่รู้ขั้นตอนการทำวิจัย ไม่มีที่ปรึกษาการทำวิจัย และไม่รู้ว่าจะทำงานวิจัยเรื่องใด ซึ่งสอดคล้องกับอีกสองการศึกษา ที่พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนและอาจารย์แพทย์ ไม่มีเวลาหรือภาระงานมากเกินไป และอาจเนื่องมาจากสถานการณ์ปัจจุบัน คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาลขาดแคลนบุคลากร จึงทำให้มีภาระงานมากขึ้น แต่การศึกษาของ จีรวรรณ สุขจินดา¹³ พบว่า อุปสรรคที่สำคัญในการทำวิจัย คือ บุคลากรขาดความรู้ ร้อยละ 66.2 ซึ่งความแตกต่างอาจเกิดจากบริบทในการทำงานที่ต่างกัน สำหรับความต้องการความช่วยเหลือในการทำวิจัยของพยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือ ด้านสถิติและวิเคราะห์ข้อมูล ร้อยละ 75.4 รองลงมาคือ ด้านการเขียนบทความเป็นภาษาอังกฤษ และการเขียนโครงร่างวิจัย ร้อยละ 74.2 และ 60.8 ตามลำดับ สำหรับสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของการทำวิจัย ผู้วิจัยบางรายขาดความมั่นใจในการเลือกใช้สถิติที่เหมาะสม การวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง และประการสำคัญ การแปลความหมายของผลลัพธ์ที่ได้ได้อย่างถูกต้องชัดเจน ด้วยเหตุนี้ ฝ่ายการพยาบาลจึงควรสร้างความมั่นใจให้กับพยาบาลวิชาชีพที่ต้องการทำวิจัยแต่ยังขาดความชำนาญในการใช้สถิติโดยจัดทำกลุ่มพยาบาลที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่เลี้ยงให้คำปรึกษาและแนะนำ นอกเหนือจากนักสถิติของฝ่ายส่งเสริมการวิจัยที่สามารถขอความช่วยเหลือได้

ด้านปัจจัยที่มีผลต่อการทำวิจัยเพิ่มขึ้น พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรมีช่วงเวลาหยุดโดยไม่ถือเป็นวันลา รองลงมาได้แก่ มีทุนสำหรับทำวิจัยเพียงพอ และมีหน่วยงานสนับสนุนการทำวิจัย/นักสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับ โภ

มาตร จึงเสถียรทรัพย์ และประชาติป กะทา¹¹ ว่า งานวิจัยจะออกมาดีและตอบโจทย์ นอกจากต้องอาศัยนักวิจัยมือหนึ่งยังต้องอาศัยผู้อยู่เบื้องหลัง ไล่ตั้งแต่ผู้วางนโยบาย ผู้ให้ทุน ผู้บริหารสถาบัน และผู้บริหารแผนงาน ส่วนการสนับสนุนขององค์กรที่ควรมีต่อผู้วิจัย พบว่า บ่อยครั้งเรามักให้ความสำคัญต่อการผลิตนักวิจัย ครั้นผลิตเสร็จ ก็ละเลยที่จะสนับสนุนพวกเขาให้ทำงานเต็มศักยภาพ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างบรรยากาศให้ทำงาน การตั้งค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ที่ดึงดูด หรือการจัดเส้นทางวิชาชีพ ภาวะสมองไหลและภาวะนักวิจัยเปลี่ยนสายงานจึงเกิดเป็นอาณัติ ปัจจุบัน ฝ่ายส่งเสริมการวิจัยมีทุนส่งเสริมการวิจัยให้เพียงพอ ซึ่งการสนับสนุนในด้านนี้เป็นเพียงประการหนึ่งที่ผู้วิจัยต้องการ ส่วนความต้องการช่วงเวลาหยุดโดยไม่ถือเป็นวันลาคงต้องอยู่ในการพิจารณาความเหมาะสมของผู้บริหารที่จะกำหนดเป็นนโยบายต่อไป

ด้านปัจจัยที่สัมพันธ์กับความต้องการการทำวิจัยของพยาบาลวิชาชีพใน 1 - 2 ปีข้างหน้า พบว่า ด้านอายุพยาบาลวิชาชีพที่อายุน้อยและไม่มีภาระด้านงานบริหารอยากทำงานวิจัยมากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรา เปรมปรานี¹⁰ พบว่าจำนวนปีในการทำงาน ไม่มีอิทธิพลต่อการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ และภาระหน้าที่ในด้านการบริหารที่เพิ่มขึ้นทำให้พยาบาลผู้บริหารไม่มีเวลาไม่อาจทำวิจัยได้ ส่วนความรู้ด้านงานวิจัยได้รับการอบรม ไม่มีภาระในด้านการบริหาร และงานวิจัยใช้ในการประเมินผลงาน หรือภาระงาน มีความสัมพันธ์กับความ ต้องการทำวิจัย อย่างมีนัยสัมพันธ์ทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิตโสมนัส สุพร⁸ ซึ่งกล่าวว่า ควรต้องมีการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการอบรมด้านวิจัย รวมทั้งอาจจะต้องให้มีผู้ช่วยเหลือแนะนำจนบุคลากรมั่นใจในระดับหนึ่งว่ามีความสามารถพอที่จะทำวิจัยได้

สำหรับผลของการเปลี่ยนสถานะจากวิทยาลัยแพทยศาสตร์เป็นคณะแพทยศาสตร์ มีผลให้อยากทำวิจัยมากขึ้นหรือไม่ พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่ตอบว่าไม่แน่ใจ ด้วยเหตุนี้ทางคณะฯ ควรมีนโยบายสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรเห็นความสำคัญและคุณค่าของการวิจัยอย่างชัดเจน ซึ่งหากเปรียบระบบสุขภาพเป็นร่างกายมนุษย์ แม้งานวิจัยจะมีใช้สมองทั้งก่อนที่มีผลต่อพัฒนาการของระบบสุขภาพช่วง

วิจัยต่าง ๆ กระนั้นก็ถือเป็นสมองส่วนสำคัญที่ช่วยทำนุบำรุงระบบสุขภาพให้แข็งแรงไม่เสื่อม¹¹ ดังนั้น เมื่อบุคลากรได้รับการเอื้ออำนวยและเห็นประโยชน์จากการทำวิจัยมากพอก็จะมีแรงขับเคลื่อนให้มีการทำวิจัยในคณะฯ มากขึ้นเช่นกัน

โดยสรุป พยาบาลวิชาชีพในคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาลมีประสบการณ์และความต้องการทำวิจัยอยู่ในระดับต่ำ โดยเป้าหมายหลักในการทำวิจัย คือ เพื่อพัฒนาคุณภาพของหน่วยงาน สำหรับอุปสรรคในการทำวิจัยที่สำคัญคือ มีภาระงานมากเกินไปและขาดแรงจูงใจ ต้องการความช่วยเหลือด้านสถิติและวิเคราะห์ข้อมูล ด้านสิ่งสนับสนุนเพื่อเพิ่มงานวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ คือ ควรมีช่วงวันหยุดโดยไม่ถือเป็นวันลา และมีทุนสำหรับการทำวิจัย ผลการศึกษาในครั้งนี้ช่วยให้เห็นปัญหาและอุปสรรคการทำวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ และสามารถนำไปหาแนวทางในการพัฒนา ดังนั้น คณะฯ จึงควรให้ความสำคัญในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ด้านการผลิตผลงานวิจัย มีการเอื้ออำนวยแก่ผู้ต้องการทำวิจัย ทั้งในด้านภาระงาน เวลา ความช่วยเหลือและทุนในการทำวิจัย เพื่อการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลด้วยงานวิจัยให้มุ่งสู่ความเป็นเลิศในกาปฏิบัติ ตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพ เพื่อมุ่งสู่จุดมุ่งหมายสูงสุดคือ การปรับปรุงการปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพให้สามารถให้บริการที่ดีที่สุดแก่ผู้รับบริการ

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับทุนการสนับสนุนจากทุนส่งเสริมวิจัยทางการแพทย์ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราชิตราษ ผู้วิจัยขอขอบคุณพยาบาลวิชาชีพทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ขอขอบคุณหัวหน้าภาควิชาต่าง ๆ หัวหน้าพยาบาล ฝ่ายการพยาบาล และคณบดีคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาลที่อนุญาตให้เผยแพร่ผลงานวิจัยฉบับนี้

เอกสารอ้างอิง

1. Research Facilitation Division, Faculty of Medicine Vajira Hospital. Research proposal approved by Vajira Institutional Review Board 2010. Available at: <http://www.vajira.ac.th/>

- research/report/Research_2010.pdf. Retrieved September 15, 2013.
2. Research Facilitation Division, Faculty of Medicine Vajira Hospital. Research proposal approved by Vajira Institutional Review Board 2011. Available at: http://www.vajira.ac.th/research/report/Research_2011.pdf. Retrieved September 15, 2013.
3. Research Facilitation Division, Faculty of Medicine Vajira Hospital. Research proposal approved by Vajira Institutional Review Board 2012. Available at: http://www.vajira.ac.th/research/report/Research_2012.pdf. Retrieved September 15, 2013.
4. Research Facilitation Division, Faculty of Medicine Vajira Hospital. Original articles and review articles published in national journal 2010. Available at: <http://www.vajira.ac.th/research/pant%2053.html>. Retrieved September 15, 2013.
5. Research Facilitation Division, Faculty of Medicine Vajira Hospital. Original articles and review articles published in national journal 2011. Available at: <http://www.vajira.ac.th/research/pant%2054.html>. Retrieved September 15, 2013.
6. Research Facilitation Division, Faculty of Medicine Vajira Hospital. Original articles and review articles published in national journal 2012. Available at: <http://www.vajira.ac.th/research/pant%2055.html>. Retrieved September 15, 2013.
7. Songwathana P. Status and trends in nursing research: view from experiences. Princess of Naradhiwas University J 2009; 1: 1-7.
8. Suporn J, Manusirivithaya S, Kanchanabat S, Klinsmith K, Sujarita S, SriworakunC, ed al.

- Attitude, knowledge, and experience of research work of the supporting medical personnel in Faculty of Medicine Vajira Hospital. *Vajira Med J* 2012; 56(3): 205-13.
9. Kanchanabat S, Manusirivithaya S, Sriworakun C, Rungcharoensak P, Suporn J, Klinsmith K, ed al. Attitude, knowledge, and experience of research work of medical instructors in Faculty of Medicine Vajira Hospital. *Vajira Med J* 2012; 56(3): 193-203.
 10. Prempranee P. Factors influencing the development of research projects based on routine jobs carried out by professional nurses at hospital under the jurisdiction of the medical services department, the ministry of public health in Bangkok Metropolis. *Nursing science in nursing administration. Sukhothai Thammathirat Open University J.* 2008; 57-8.
 11. Chuengsatiansup K, Kata P. Routine to research: R2R, Health Systems Research Institute (HSRI). Available at: <http://kb.hsri.or.th/dspace/bitstream/11228/437/1/research.pdf>. Retrieved September 15, 2013.
 12. Wasi P. The Next Step of Education for Thai Public Health. *Health Systems Research J* 1994; 2: 1-2.
 13. Sukjinda J. Attitude toward research work of Ratchaburi Hospital. *Region 7 Med J* 1990; 9: 155-9.